

Amaliy ish № 1

AXBOROT TEXNOLOGIYALAR FANIGA KIRISH.

Ishdan maqsad. Axborot texnologiyalari fanini ta’rifi, mohiyati va o`qitish maqsadi va vazifalari.

Nazariy qism.

Axborotlashtirishning milliy tizimini shakllantirishda, iqtisodiyot va jamiyat hayotining barcha sohalarida zamonaviy axborot texnologiyalarini, kompyuter texnikasi va telekommunikatsiya vositalarini ommaviy ravishda joriy etishda hamda ulardan foydalanishda, fuqarolarning axborotga ortib borayotgan talab-extiyojlarini yanada to`liqroq qondirishda, jahon axborot hamjamiyatiga kirishda hamda jahon axborot resurslaridan bahramand bo`lishni kengaytirishda “Axborot texnologiyalari” fanini o`qitish katta ahamiyat kasb etadi

Axborot texnologiyalari (AT) inson jamiyatining barcha sohalariga kirib bormoqda. Boshqaruв masalalarini yechishda zamonaviy axborot texnologiyalarining o`rnı nihoyatda axamiyatga ega. Ushbu fan talabalarga AT sohasidan fundamental nazariy bilimlarni berishga qaratilgan bo`lib, asosiy qo`llaniladigan texnik va dasturiy vositalarini qamrab olgan. Shu bilan birga, fanni o`qitish maqsadi talabalarda kompyuter texnikasi va axborot texnologiyalarini qo`llash bo`yicha amaliy ko`nikmalarini shakllantirishga qaratilgan.

Axborot texnologiyalar fani talabalarda zamonaviy texnik vositalar, operatsion tizimlar va instrumental vositalardan foydalanish usullari, hisoblash jarayonlarini avtomatlashtirish tamoyil va uslublari bilan chuqur hamda har tomonlama tanishtirish, matnli va jadvalli axborotlarni qayta ishslash dasturlarining funksional imkoniyatlari bilan ishslash, boshqaruв jarayonlarida shaxsiy kompyuterlardan foydalanishning nazariy asoslari va ularni milliy iqtisodiyotning turli tarmoq va sohalariga tadbiq qilish usullarini o`rgatish, ma`lumotlar bazasini boshqarish tizimlari va obyektga mo`ljallangan dasturlash tillarini o`qitish, internet tizimi va lokal hisoblash tarmoqlarida ishslash uchun amaliy ko`nikmalarni berish bilan qurollantiradi.

1 C, 1 UZ, MS Excel, iAbs bank va boshqalar Iqtisodiy axborot tushunchasi. Iqtisodiy ma`lumotlarning tasnifi. Iqtisodiy ma`lumotlarning tuzilishi. Rekvizitlar. Indeks. Hujjat. Array. Oqim. Axborot bazasi. Iqtisodiyotdagi axborot jarayonlarining qonuniyatları. Axborotni yig'ish, uzatish, qayta ishslash va to'plash jarayonlarining umumiyl xususiyatlari. Axborot jarayonlarini amalga oshirish uchun texnik va dasturiy ta'minot. Zamonaviy jamiyatdagi axborot texnologiyalari. Axborot texnologiyalari kontseptsiyasi. Axborot texnologiyalarining rivojlanish tarixi. Iqtisodiyot va biznesdagi axborot texnologiyalari. Turli mezonlarga ko'ra

texnologiyalarni tasnifi. Axborotni yig'ish, uzatish, qayta ishslash va saqlashning odatiy texnologiyalari. Ma'lumotlarni mashinada qayta ishslash texnologiyasi. Axborot texnologiyalari bozorining umumiylar xususiyatlari. Axborot tizimlarining iqtisodiyotdagi o'rni va o'mi Axborot tizimlarining ta'rifi va ko'lami. Har xil turdag'i axborot tizimlarining tasnifi. Kompyuterga asoslangan axborot tizimlarining xususiyatlari. Zamonaviy axborot tizimlariga umumiylar (xarajatlar / ishslash koeffitsienti, ishonchlik, xatolarga bardoshlik, harakatchanlik). Microsoft Excel (ba'zan Microsoft Office Excel deb ataladi[1]) — Microsoft korporatsiyasi tomonidan Microsoft Windows, Windows NT va Mac OS, shuningdek Android, iOS, Windows Phone uchun yaratilgan elektron jadvallar bilan ishslash uchun dastur. U iqtisodiy-statistik hisob-kitoblar, grafik vositalar imkoniyatlarini taqdim etadi. Mac OS X platformasidagi Excel 2008 ning dasturlash tili VBA (Visual Basic for Application). Microsoft Excel Microsoft Officening tarkibiy qismi hisoblanadi va bugun Excel dunyodagi eng mashxur ilovalar qatoriga kiradi.

«1UZ Бухгалтерия ҳисоби. Асосий» корхонанинг бухгалтерия хизмати олдида турган асосий вазифаларни амалга оширади ва бухгалтерия ҳисобининг деярли барча соҳаларини қамраб олади.

Dasturiy ta'minotlar. Dasturiy ta'minotdan foydalanish ko'p vaqt ni tejaydi va buxgalter va iqtisodchi ishini soddalashtiradi. So'nggi yillarda buxgalteriya dasturi juda katta qadam tashladi. Bugungi kunda ham buxgalteriya hisobidan va Internet orqali bank operatsiyalariga qadar turli xil buxgalteriya va iqtisodiy muammolarni hal qilish uchun dasturiy ta'minotni topish mumkin. Iqtisodchilar va buxgalterlar uchun foydali bo'lgan dasturlarning ko'p turlari mavjud, ularning asosiyalarini quyidagi ro'yxatda ajratish mumkin. O'rnatilgan Visual Basic for Applications (VBA) dasturlash tili dasturga cheksiz imkoniyatlar beradi. Tilni bilish yordamida siz o'zingizning shaxsiy funktsiyalariningizni, makroslariningizni yaratishingiz va Excelda deyarli har qanday vazifani bajarishingiz mumkin bo'ladi. 1C: Buxgalteriya buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishni yangi bosqichga olib chiqqan eng taniqli buxgalteriya dasturi. Unga ulangan xizmatlar buxgalteriya vazifalarini samarali bajaradi. Ushbu dasturning asosiy xususiyatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: qonunchilikka muvofiq buxgalteriya hisobi, xo'jalik operatsiyalarini ro'yxatdan o'tkazish, foydalanuvchini o'z vaqtida qo'llab-quvvatlash va bu faqat ba'zi xususiyatlar.

Amaliy ish № 2

DASTURIY TA'MINOT VA UNING RIVOJLANIB BORISH TENDENTSIYALARI.

Ishdan maqsad. Dasturiy ta'minot va uning rivojlanib borish tedensiyalari tushunchasi va turlari bilan tanishish.

Nazariy qism.

Matnli, sonli, grafikli va tovushli axborotlar kompyuterda qayta ishlanishi uchun berilganlar shaklida taqdim qilinishi lozim.

Berilganlar – kompyuterda qayta ishlanishi mumkin bo`lgan shaklda ifodalanadigan axborotlardir.

Buyruq – u elementar instruksiya bo`lib, unda kompyuterning u yoki bu amalni bajarishi ifodalaniladi. Prosessorni biror-bir operatsiyani amalga oshirishi uchun bitta buyruq emas, balki bir – nechta buyruqlar ketmaketligini bo`lishi zarur bo`ladi.

Berilganlarni kompyuterda dasturli qayta ishlash quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

- 1) kompyuterni tashqi xotirasida saqlanuvchi dastur bajarilishi uchun ishga tushirilganda u operativ xotiraga yuklanadi;
- 2) prosessor dastur buyruqlarini berilgan ketma-ketlikda o`qiydi va uni bajarishni amalga oshiradi;
- 3) qayta ishlash jarayonida qayta ishlangan berilganlar, prosessor tomonidan operativ yoki tashqi xotiraga yozilib boriladi;
- 4) prosessor chiqarish qurilmasi berilganlariga so`rovlar yuborishi va o`zida qayta ishlangan berilganlarni chiqarish qurilmalariga uzatishi mumkin.

Dasturlar - bu buyruqlarning tartiblangan ketma-ketligidir. Istalgan kompyuter dasturlarining yakuniy maqsadi – apparat vositalarini boshqarish va natijalar olishdan iborat bo`ladi.

Dasturiy ta'minot deganda, hisoblash texnikasi vositalari bilan ma`lumotlarni qayta ishlash tizimini yaratish va ularidan foydalanish uchun dasturiy va hujjatli vositalarni jamlash tushuniladi.

Odatda, dasturiy ta'minot (Software) deyilganda hisoblash tizimi orqali bajariladigan dasturlar to`plami tushuniladi. O`z o`rnida dasturiy ta'minot – kompyuter tizimlarining ajralmas qismi hisoblanadi va u texnik vositalarning mantiqiy davomi bo`ladi. Aniq kompyuterni qo`llanish sohasi undagi dasturiy ta'minotning imkoniyatlari bilan belgilanadi.